

Rok 19 | Przedpłata w Poznaniu: Kwartalnie 1,20 M., z odnosz. do domu 1,45 M., miesięcznie 40 f. odnoszeniem 50 f. WIELKOPOLANIN wychodzi codziennie. REDAKCYA: Wielkie Garbary nr. 50. | Poznań, piątek 20 września 1901 | Telefon Ekspedycyi: 1013. | Przedpłata na pocztach: Kwartalnie 1.20 M., z odnoszeniem 1,62 M. INSERATY: od wiersza drobnego 25 fen. RĘKOPISÓW się nie zwraca. EKSPEDYCYA: ulica Wodna nr. 15. | Nr. 216.

„Wielkopolanina“ już można zapisywać. „Wielkopolanin kosztuje na poczcie

1,20 mrk. kwartalnie,

z odnoszeniem do domu 1,62 mrk.

„Wielkopolanina“ zapisywać można na wszystkich pocztach.

„Wielkopolanin“ zapisany jest w cenniku pocztowym w wykazie głównym (Zeitungs-Preisliste 2-te Abth.) pod lit. t. nr. 135.

W Poznaniu: w ekspedycyi i w ajencyach kwartalnie 1,20 mrk., miesięcznie 40 fen. — Z odnoszeniem do domu: kwartalnie 1,45 mk., miesięcznie 50 fen.

„Wielkopolanin“ dołącza dla czytelników dodatek „Ognisko Domowe“ wraz z „Pasiecznikiem“ i prowadzi „Obronę prawną“ dla swych przyjaciół bezpłatnie.

Niemiecka gospodarka.

Z dniem każdym nadchodzą wieści o nowych bankructwach i oszustwach, dyrektorów i urzędników banków, fabryk, zakładów przemysłowych itd. Chociaż publiczność polska mniej jest interesowaną w tej sprawie, są jednak niektórzy pomiędzy nami, którzy lokowali pieniądze w akcyach towarzystw przemysłowych, w listach zastawnych banków hipotecznych itd. — i również poparzyli sobie palce, utraciwszy wszystko lub uratowawszy tylko nie wiele. Ponieważ nie wiadomo, co się jeszcze stać może, należy wielką zachować ostrożność w lokowaniu oszczędności w bankach niemieckich — niech to sobie wezmą do serca rodacy nasi szczególniej przebywający w Westfalii, Nadrenii, Saksonii itd., gdyż łatwo być by mogło, że ich krwawa praca poszłaby na marne. **Mamy dość naszych rzetelnych i silnie stojących banków, w których pieniądze bez obawy składać można**, że tylko wymienimy istniejące w Poznaniu: „Bank Przemysłowców“, „Bank Związku Spółek Zarobkowych“, „Bank Ziemski“, „Spółkę rólników parcelacyjną“ i t. d., oraz Spółki nasze pożyczkowe, jakich nie brak po nawet mniejszych miastach Ks. Pozn. i Prus Zachodnich. Tam można śmiało składać pieniądze i być pewnym, że nie przepadną. Nie tuczmy więc banków niemieckich naszemi pieniędzmi.

W sprawie podrożenia cen mięsa

ogłosił „Posener Tageblatt“ obszerny artykuł. do którego podstawy zaczerpnął z biura statystycznego kr. pruskiego, za czas od 1875 do 1899 roku.

W dołączonej tabeli nasamprzód wykazuje, że ceny mięsa wszelakiego od r. 1875, wznosząc się powoli, doszły w rb. do niesłychanej wysokości. W r. 1875 płacono za wołowinę 94 fen. za kilogram (2 funty) w r. 1901 doszła cena do 145 fen. — za wieprzowinę 120 fen., teraz 160 fen. — za cielęcinę 87, teraz 160, — mogło, że i rolnicy, procudenci, takie same podwyższenie cen miewali za swój inwentarz na rzeź. Wcale nie! nawet przeciwnie!

Według tabeli Paltowa w r. 1875 w lecie ceny bydła żywej wagi były następujące. Płacono za świnie za ctr. 45,75 mk., za bydło 25,05 mk., za owce 25 m. Urzędowa komisya rzeźni miejskiej notuje zaś dnia 2 go września 1901 r. za świnie 45,85 mk., za bydło (krowy) 22,09 mk., za owce 20 mk.

Każdy nieuprzedzony z tego zestawienia przekona się, że nie rolnicy dają powód do podwyższenia cen, tylko rzeźnicy.

Wobec stosunków poznańskich to jeszcze zauważyć należy, że towar wyborowy mięsa w bardzo małej ilości idzie na konsumpcyą w Poznaniu, a mimo to ceny biorą rzeźnicy takie. jak za wyborowe mięso w Berlinie, Hamburgu, Dreznie, Lipsku i w innych wielkich miastach.

Dziwić się należy, dla czego radni miejscy nie występowali dotąd z protestami przeciwko tym wysokim cenom — oni, którzy w innych sprawach tak skorymi są do protestów, a teraz patrzą obojętnie, jak uboższy mieszkaniec narażony bywa na taki wyzysk we formie wydatków na mięso, nie odpowiadających jego zarobkowi. A co gorsza, nie może sobie kupić towaru mięsnego jednorazowo za 5—10 fen. tylko 15 fen. płacić musi, zdawałoby się, że w Poznaniu przeważnie majętni ludzie mieszkają.

Godzi się przyznać, że i rzeźnicy żyją obecnie w innych warunkach i mają stosunkowo powiększone opłaty — ale od r. 1875 nie zmieniły się te stosunki znów tak dalece w rzemiośle rzeźnickiem, by usprawiedliwiały tak niesłychane podrożenie cen na mięso.

Stosunek ten i postawa rzeźników wobec publiczności koniecznie doprowadzić musi do przesilenia — zatem publiczność koniecznie zniewoloną będzie do szukania „Sapomocy.“

Pomiędzy producentami a konsumentami koniecznie istnieć winien związek oparty na wzajemnem uwzględnianiu. Gadaninami nic się nie osiągnie! Publiczność coraz więcej traci wiarę w zapewnienia rzeźników, jak np. tego rodzaju, że pewien rzeźnik żalił się na to, iż kupił świnię, ważącą 200 funtów, a przerobiwszy z niej mięso na kiszki i kiełbasy jeszcze pieniędzy dołożył.

Przeciwnie, znanem jest ogólnie, że każdy rzeźnik, któremu idzie rzeź od ręki, w nie długim czasie staje się zamożnym, a ten dostatek nie może przecież pochodzić ze straty na każdem zabitem zwierzęciu.

Stać się musi koniecznie to, co się stało w sprawie zeszłorocznego podrożenia węgla. Połączyły się tysiące ludzi i ceny zmalały!

„Samopomoc“ koniecznie nastąpić musi. Niechaj rzeźnicy nie łudzą się, albowiem pierwszy związek Towarzystwa celem dostarczania tańszego mięsa tak się rozrośnie i utrwali, że ten krok będzie pierwszym powodem do upadku rzemiosła rzeźnickiego.

Gdy takie Towarzystwo Samopomocy [illegible] to wątpić nie można w jego dalszą żywotność.

Spodziewać się należy z wielką pewnością, że człowiek uboższy nie wystąpi z tego związku, jeżeli na każde zapotrzebowanie otrzyma towar mięsny za 5 do 10 fen., zamiast popierać rzeźnika, który mu towaru niżej 15 fen. nie sprzeda.

Oby panowie rzeźnicy poznańscy nie żałowali, że tak skwapliwie byli posłusznymi uchwałom cechu rzeźnickiego!

Dwudzieste dziewiąte sprawozdanie

Związku Polskich Spółek Zarobkowych i Gospodarczych w W. Ksiąstwie Poznańskiem i Prusach Zachodnich za rok 1900.

Sprawozdanie Związku.

I. Patronat.

Wybrany do roku 1903 Patronat w składzie jak następuje:

1. Ks. Wawrzyniak — Patron
2. Dr. Rzepnikowski — Wicepatron
3. Głębocki
4. Ks. Kotecki
5. Dr. Kusztelan
6. Thiel
7. Więckowski

załatwił sprawy Ustawami Związku Patronatowi przekazane na 3 posiedzeniach odbytych w dniu 19 grudnia 1900, 3-go kwietnia 1901 i 21 czerwca 1901.

Na zebraniach tych rozbierano referaty Patrona o nowych Spółkach, o nadzwyczajnych rewizyach i zastanowiono się nad przyjmowaniem nowych Spółek do Związku.

Referaty z odbywanych przez rewizorów rewizyi zwyczajnych były przedmiotem wyczerpującego zastanawiania się nad różnemi Spółkami i ich potrzebami.

Dyskusyą ułatwia urządzenie, wedle którego protokuły rewizyjne kursują pomiędzy członkami Patronatu.

Rozdzielenie zwyczajnych prawem spółkowem przepisanych rewizyi pozostawiono Patronowi.

Rewizyi tych ogłoszonych w „Poradniku“ VIII Nr. 11 i 12 dokonali odn. dokonają jako rewizorowie Związku:

I. X. Patron w Spółkach: 1) Chełmce, 2) Czarnków, 3) Gębice, 4) Grabów, 5) Kępno, 6) Kruświca, 7) Lubasz, 8) Ludzisk, 9) Mixtat, 10) Ostrowo K. p., 11) Ostrzeszów, 12) Poznań Bank parc., 13) Poznań K. wz. pom., 14) Pszczew, 15) Raszków, 16) Rogoźno, 17) Sierakowice, 18) Smigiel, 19) Sulmierzyce, 20) Ujście, 21) Wągrówiec, 22) Żnin.

II. Wicepatron: 1) Bobowo, 2) Brusy Bank, 3) Brusy Kupiec, 4) Chmielno, 5) Czersk, 6) Górzno, 7) Grudziądz Bank, 8) Grudziądz Bazar, 9) Lissewo, 10) Lubiewo, 11) Nowe, 12) Pelplin, 13) Poznań B. przem., 14) Sliwice, 15) Starogard, 16) Toruń.

III. X. Kotecki: 1) Barcin, 2) Inowrocław, 3) Kamieniec. 4) Krzywiń. 5) Łabiszyn, 6) Oborniki, 7) Pakość, 8) Witkowo.

IV. Dr. Kusztelan: 1) Chełmno Bank, 2) Chełmno tow. poż. 3) Kórnik, 4) Lubawa, 5) Osieczna, 6) Poniec, 7) Przement, 8) Starytarg.

V. Thiel: 1) Gołańcz, 2) Jaraczewo, 3) Kcynia, 4) Kłecko, 5) Mchy, 6) Mie-

VI. Więckowski: 1) Gniezno Ul, 2) Grodzisk, 3) Kostrzyn, 4) Koźmin, 5) Pogorzela, 6) Srem, 7) Strzelno, 8) Szamotuły.

Sprawozdanie Patronatu uzupełnia się jak następuje:

A. Patron ma obowiązek obok zakładania nowych Spółek dozorowanie i wspieranie Spółek związkowych przez nadzwyczajne i nie zapowiedziane rewizye oraz przez przeprowadzanie potrzebnej korespondencyi.

W roku, objętym niniejszem sprawozdaniem, powstały Spółki: we Wieleniu Bank ludowy, w Przemencie Bank parcelacyjny, w Mogilnie Rolnik.

Spółki te zostały założone przez Patrona.

O Patronat opierają się Spółka ziemska w Wiekowie i Spółka stolarska w Swarzędzu.

Po za Związkiem pozostają Spółki pożyczkowe w Bydgoszczy i Krotoszynie.

O założenie nowych Spółek traktuje Patron w kilku miejscowościach.

Według Sprawozdania zeszłorocznego liczył Związek Spółek 119. Do Związku przyjęte następujące Spółki: Grabów, Ołobok, Ostroróg, Poznań Nowa Spółka krawiecka, Poznań Spółka szewska, Sierakowice, Strzałkowo 7 tak iż Związek liczy obecnie Spółek 126.

Rewizyi nadzwyczajnych dokonał Patron w Spółkach: Bobowo, Chmielno, Grabów, Jeżyce, Krobia, Ludzisk, Mixtat, Oborniki, Ostroróg, Ostrowo B. kup., Pelplin, Poznań Spółka szewska, Poznań Nowa Spółka krawiecka, Przement, Raszków, Sierakowice, Szamotuły, Strzelno Trzemeszno, Wieleń, Września, Wronki.

W razie potrzeby stawiał się Patron na Walne Zebrania Spółek, wziął też udział w poświęceniu domu Spółki lubawskiej.

Ze Związkami niemieckich Spółek, z Izbami rolniczemi i handlowemi utrzymywał Patron życzliwe stosunki, dostarczając na żądanie statystycznego materyału.

Spółkom w razie potrzeby nadsyłał Patron informacye w rozmaitych sprawach.

Dziennik patronacki wykazuje urzędowych korespondencyi numerów 1409.

Rozwój Spółek był i w roku ubiegłym zupełnie prawidłowy.

Zarządzone przez władze dochodzenia przekonały zapewne rząd, iż Spółki nasze na krok nie schodzą z podstawy prawnej — a i społeczeństwo nasze zaufaniem do Spółek dopomaga nam szczerze w spełnianiu naszego zadania, t. j. podnoszenia dobrobytu przez oszczędność i zdrowy kredyt. —

Wiadomości polityczne.

Niemcy. Car rosyjski zaprosił cesarza niemieckiego i księcia pruskiego Henryka na przyszłoroczne manewry floty rosyjskiej.

— W Alzacyi Lotaryngii oraz nadreńskich prowincyach powodzie skutkiem ulewnych deszczów poczyniły znaczne szkody. Ren i Mozela wciąż wzrastają.

Wojna Anglo - Transwaalska. Silny oddział boerów, który stoczył potyczkę z pułkownikiem Crabbem pod Okkerstkraalem, stał pod dowództwem

gnębiające wrażenie na Anglikach. Okazuje się coraz dowodniej, że proklamacya banicyjna lorda Kitchenera nie poskutkowała. Jen. Botha pozwolił wprawdzie tym Boerom, którzy posiadają jeszcze farmy poddać się formalnie Anglikom, ci wszakże Boerowie, którzy są w polu, pozostali z małemi wyjątkami w szeregach walczących.

Holandya. Sejm holenderski zagaiła we wtorek w Hadze królowa Wilhelmina osobiście mową od tronu, w której zaznaczywszy, iż Holandya ze wszystkiemi mocarstwami żyje w najlepszej zgodzie, wylicza następnie rozmaite projekta, które przyjdą pod obrady sejmu.

Francya. Dziennik „Petit Parisien", własność ministra rolnictwa Jana Dupuy, donosi, że z polecenia ministra wojny sędzia śledczy Flory otrzymał rozkaz przeprowadzenia śledztwa przeciwko dostawcom, którzy na szkodę armii dopuścili się wielu oszustw i nadużyć.

— Rosyjska para cesarska przybyła wczoraj przed południem do Dunkierki w towarzystwie prezydenta Loubeta. Zaraz po przybyciu odbyła się parada floty francuskiej.

— Sułtan zamierzał wysłać wyższego oficera tureckiego na manewry francuzkie pod Reims. Minister wojny odmówił przyjęcia go w poczet uczestników.

— Aresztowano w Marsylii ośmiu anarchistów.

— Wypędzeni zakonnicy z klasztorów kartuzyańskich we Francyi, przenoszą się do kantonu Saxton we francuskiej Szwajcaryi.

Belgia. Wbrew zapewnieniom urzędowym, stan królowej jest niepokojący. W ostatnich czasach miała ciągłe ataki omdlenia. Królowa Marya Henryka, arcyksiężniczka austryacka, urodziła się d. 23 go sierpnia 1836 r.

Rumunia. Doprowadzone do skutku na wiosnę r. b. za wpływem hrabiego Gołuchowskiego porozumienie pomiędzy Rumunią a Grecyą ma być określone ściślej w zawrzeć się mającej umowie, która będzie dopełnieniem umów pomiędzy Austryą a Rumunią.

Włochy. W całych Górnych Włoszech panują dotkliwe zimna i ciężkie burze. Wiele rzek wystąpiło z brzegów, zalewając liczne miejscowości. Zbiór wina silnie zagrożony. Spory osób zginęło.

Turcya. Krążą w Konstantynopolu pogłoski, że Bułgarya odstąpiła port Burghas Rosyi, a Turcya się na to zgodziła pod warunkiem gwarancyi całości państwa otomańskiego ze strony Rosyi.

Ameryka. Podobno kule, któremi strzelał Czołgosz do Mac Kinleya, były zatrute i dla tego spowodowały gangrenę. Nie stwierdzono jednak tego.

— Zwłoki Mac Kinleya przewieziono do Waszyngtonu we wtorek. Na wszystkich stacyach tłumy ludu składały im hołd niemy. W specyalnych wagonach jechali ze zwłokami: prezydent Roosevelt, ministrowie i pani Mac Kinley. W środę od rana wystawiono zwłoki w rotundzie Kapitolu na widok publiczny. Wieczorem przewiezione zostały do Kantonu, gdzie stanęły wczoraj o godz. 2 min. 30 po południu. Pogrzeb odbędzie się dzisiaj we czwartek o godz. 11 przed południem.

Czołgosz dowiedział się o śmierci Mac Kinley'a w chwili, gdy orszak pogrzebowy przechodził obok gmachu więziennego. Anarchista ze zadowoleniem uśmiechał się, ale później popadł w stan apatyczny. Władze więzienne obchodzą się z nim inaczej aniżeli z anarchistą Guiteau, którego wiele osób w więzieniu odwiedzało, co pochlebiało jego próżności. O Czołgoszu nie wychodzą z murów więziennych żadne wogóle wiadomości. Nawet akt oskarżenia przed wielkim trybunałem odbył się niesensacyjnie i załatwiono tylko zwykłe formalności.

— Majątek Mac Kinleya wynosi 200 tys. dolarów. Ubezpieczony był na 60,000 dolarów. Posiadłość gruntowa oszacowana jest na 30,000 dolarów. Wdowa jest dziedziczką uniwersalną.

— Policya przyszła do przekonania, że nie było formalnego spisku, celem zamordowania Mac Kinleya.

— Tłum zamordował w Silvercity anarchistę Magga za cyniczne wyrażanie się o zgładzeniu Mac Kinleya.

Wrażenia z Szwajcaryi.

VI.

Zermatt. — Wycieczki w góry. — Wycieczka na Gorner Graf.

(*W. L.*) Nad Zermattem dominuje o ptężny wirch Matterhornu, czyli Mont Cervin (4482 mtr.) — inne śnieżne szczyty, które jadąc do Zermattu, widzieliśmy, znikły prawie. — Z Zermattu widzi się tylko wązki biały smug przełęczy Theodul, część wierzchołków Breithornu i Misohabeli (4554 mtr.). Pochodzi to stąd, że wysokie na 2000 metrów góry okalające Zermatt zasłaniają widok. Samo Zermatt leży na wysokości 1620 mtr., dolina o cechach górskich, wązka i niezbyt długa. Gdyby bystra Viége, spływająca z lodowców i przepływająca dolinę Zermattu, nie była utorowała drogi wśród skalistych gór, dolina Zermattu nie byłaby wcale dostępną. Wzdłuż Viége ciągnie się tor kolejowy, wzdłuż niej idzie szosa. Zermatt liczy może około 1000 mieszkańców i miałoby całkiem charakter górskiej wioski, gdyby nie znaczna liczba hoteli, z których najparadniejsze i najdroższe należą do rodziny Seilerów (Mont Cervin, Zermatt, Mont Rose). Lecz są także i inne hotele, bardzo dobre i nie tak drogie, jak hotele Seilerów. Wjazd do Zermatt nastąpił w szczęśliwej chwili. Pogoda była pyszna. Słońce zalewa złotem światłem całą dolinę i rozjaśnia ciemną zieloność stoków górskich pokrytych w części modrzewiem, zamienia w srebro białe szczyty gór i rozwesela ponury szary ton skał. Mont Cervin rozmroczył wyniosłe czoło i widnieje w swej wspaniałości, tylko u samego wierzchołka uwiesił się długi biały obłok i ciągnie się dalej w błękit niebieski, jak biały smug dymu. Cieszymy się, że pogoda będzie trwałą, ponieważ tylko przy stałej pogodzie opłacają się wycieczki w góry. Widok Zermattu, sam w sobie bardzo interesujący, nie zupełnie mię jednak zadowala, spodziewałem się szerszego górskiego panorama, widoku na liczne wirchy pokryte śniegiem, na lodowce spuszczające się w dolinę — widok na Mont Cervin, jakkolwiek wspaniały, niezastępuje tego, czego się spodziewałem. Nie zupełnie atoli jestem ścisłym, zapominam o tem, że w dolinę spuszcza się od strony południowej lodowiec Gorner. Ostatnie jego kończyny zdają się spływać w dolinę i ginąć w zieleni modrzewi i ciemniejszych urw. Szara morena towarzyszy mu z jednej strony, a z drugiej podnoszą się nad lodowcem oryginalnie zabarwione skały, mieniące się różnemi kolory. Lodowiec sam zwichrzony, popękany, pełen szczelin, śnieżny jego z pewnością w górnych częściach kolor, znikł pod warstwą pyłu, piasku i kamieni, ogólne zabarwienie szare, gdzie niegdzie tylko błąka się po szczelinach odblask jasnego szmaragdu. Z pod lodowca płyną wartko krystaliczne wody wpadające w ciemne gardziele skalne, ocienione tajemniczo ciemną zielenią świerków. — Na niższych zboczach gór tu i owdzie małe poletka tu zboże, tam ziemniaki, gdzieindziej nieco warzywa — przeważnie jednak jaśnieją wesołą zielenią maty alpejskie, znać nie dawno skoszone. Trawa ledwo odrastająca, równa jak na gazonach angielskich parków, a od zielonego tła ślicznie odbijają niemal różowe z odcieniem jasnego fioletu kielichy kwiatów wprost wyrastające z ziemi z cebulek, Francuzi nazywają te kwiaty „colchique", Niemcy, „Herbstzeitlose". Na stokach gór szalety alpejskie, przy drogach stodołki na słupach, na których ułożone, jako podstawy okrągłe płyty kamienne, stada kóz ciągną przez wioskę i dźwiękiem dzwonków zapełniają powietrze, słowem jest wszystko, co nadaje dolinie górski charakter. Lecz takich dolin, jak dolina Zermattu jest w Alpach więcej, dla czegoż więc właśnie ta dolina przyciąga tylu turystów. Nadmienię tu, że do początku września zwiedziło Zermatt 52 tysiące turystów. — Wśród nich przeważają Anglicy i Amerykanie. Na ulicach, a raczej na ulicy, bo jest tylko jedna droga zasługująca na tę nazwę, słyszysz prawie tylko: „Au yes" i „Au noo", jest jednakże także sporo „landsmannów", którzy wyróżniają się zaniedbaniem w ubraniu i chodzą zarośli, po oczy, w kortach grubych i zakurzonem obuwiu, i tak nawet przychodzą do obiadu. Inaczej zupełnie Anglicy i Francuzi. — Dnie całe spędzają w górach, osmaleni od wiatrów halnych i słońca, ubrani tak, jak na górskie wyprawy ubierać się trzeba, lecz wieczorem ci zaniedbani i zakurzeni alpiniści, ukazują się w hotelu w ubiorze eleganckim, niektórzy nawet we frakach. — Odbiegłem nieco od rzuconego poprzednio pytania, dlaczego właśnie Zermatt tylu przyciąga turystów, chociaż samo w sobie nie wiele się różni od innych dolin górskich na takiej samej wysokości położonych. Oto dla tego, że mało która z miejscowości szwajcarskich daje tyle sposobności do wycieczek w góry i daje możność ujrzenia panorama górskiego o potędze wprost niezrównanej. Trzeba jednakże dobrze się namozolić, lub potrząsnąć kiesą, zanim się ujrzy przed sobą cuda alpejskiej przyrody i ogromy olbrzymów, ukrytych za parawanem gór otaczających Zermatt. O wycieczkach tych napiszę później. (C. d. n.)

Wiadomości z blizka i z daleka.

Poznań, dnia 19 września.

Uczmy dzieci pisać i czytać po polsku.

* **Kraków.** Na zjeździe Przemysłowców wybrano prezesem hr. Andrzeja Potockiego, wice prezesami pp. Goetza, Okocimskiego, dr. Kolischera ze Lwowa inżyniera Kaźmirza Obrębowicza z Warszawy i budowniczego Ludwika Frankiewicza z Poznania. Wykłady przez 2 dni odbywają się w czterech sekcyach jednocześnie. Zjazd bardzo liczny na sali Nowego kolegium. Przewodniczącym komitetu gospodarskiego jest p. Zieleniewski.

* **Poznań.** Miejsce wydawania zestawionych okrężnych biletów kolejowych będzie 1 października rb. zniesione w Poznaniu. Takie bilety (zusammenstellbare Fahrscheinhefte) będzie można od tego czasu otrzymać z odnośnego biura na dworcu Górnoślązkim we Wrocławiu na wniosek, wystósowany wprost do tego biura (amtliches Reisebureau), albo za pośrednictwem tutejszego urzędu dla sprzedawania biletów.

* **Poznań.** W lazarecie miejskim zakończył życie radzca miejski Annus, obywatel powszechnie szanowany dla swego zacnego charakteru. Był szczerym Niemcem, a Polacy mieli dla niego szacunek jak największy, bo on, mając swoje przekonanie polityczne, nikomu go nie narzucał.

* **Na służbę nie wolno przyjmować** według nowego kodeksu cywilnego chłopców ani dziewcząt, nie mających jeszcze 21 lat, jeżeli nie mają piśmiennego zezwolenia ojca, matki lub opiekuna. Nie wystarczy takie zezwolenie, dane raz przy przyjęciu z ich strony pierwszej służby, lecz potrzebnem jest przy każdej zmianie miejsca. Warto przypomnieć o tem przy nadchodzącej zmianie służby.

* **Zmiana biegu pociągów** od 1 października rb. Z Poznania do Środy, do Buku i do Wrześni kursować będą co środę i niedzielę pociągi wieczorne o godz. 11 minut 30 o godz. 11 min. 45 i o godz. 11 min. 59. Dalej będą zaprowadzone ułatwienia w połączeniach pociągów, by podróżni mogli dalej jechać. —

* **W sprawie handlu domokrężnego,** ponieważ nie wolno chodzić po domach, należy teraz już i to do dnia 20 października r. b. zgłosić się na policyą lub landraturę, a te wniosą do rejencyi o dalsze upoważnienie.

* **Okowy św. Piotra.** Istnieje w Rzymie Towarzystwo czyli arcybractwo okowów św. Piotra. Komisya tegoż bractwa złożoną jest z kanoników regularnych i wielu osób pobożnych ze stanu świeckiego, a zajmuje się rozszerzaniem łańcuszków wykonanych podług prawdziwych okowów św. Piotra, znajdujących się w jednej z Bazylik w Rzymie. Pielgrzymi będący w Rzymie podczas jubileuszu Ojca św. zwiedzili tę Bazylikę i oglądali te okowy, każdy też prawie z pielgrzymów przywiózł po kilka takich łańcuszków do rozdania pomiędzy znajomych. Każdy, kto jest w posiadaniu takiego łańcuszka nosi go przy

---

57 Rudyard Kipling i W. Balestier.

Tajemniczy naszyjnik

(Naulahka)

Romans z angielskiego.

— To szaleństwo! — zawołała z uniesieniem. — Pułkownik zacznie męczyć króla, a ten przewróci pałac do góry nogami. Większość kobiet — wiem o tem — przeciw mnie świadczyć będzie... może spaść na mnie podejrzenie!.. Może mię chcesz osłonić, ale nie będziesz tu wiecznie, a gdy odjedziesz...

Załamała ręce.

— Nie licz na to — rzekł spokojnie; — mam zamiar zostać tu do końca życia.

Królowa Rajputany gryzła koniec palca w widocznej niepewności. Człowiek, który tak szczęśliwie miał unikać jej sideł, zdolny jest do wszystkiego. Gdyby miała do czynienia ze współrodakiem, wiedziałaby, że groźbą odpowiedzieć trzeba na groźbę, ale co począć z Amerykaninem, nie tracącym ani na chwilę przytomności i panowania nad sobą, który nie spuszcza z oczu żadnego jej ruchu i zdaje się czekać hasła z brodą opartą na dłoni?

Co z nim począć?

Lekki szmer dał się słyszeć, i w chwilę potem na grobli ukazała się ciemna postać Juggut Singh'a. Biegł, drepcząc, pochylił się do ucha swej pani z uniżonością sługi i szepnął słów kilka. Sitabhai wzruszyła ramionami i rozkazała mu wrócić na miejsce.

— Ostrzega mię, że późno, — zwróciła się do Tarwina i że śmierć nam grozi, jeśli dzień zastanie nas poza murami pałacu.

— Ja cię nie zatrzymuję, moja piękna! — zawołał Tarwin, wstając z miejsca. — Zdaje mi się zresztą, że chyba nic więcej powiedzieć sobie nie możemy.

— Więc pójdziesz jutro do pułkownika Nolan?

— To zależy — odparł z zaciętemi usty i rękoma w kieszeniach, stojąc przed nią.

— Usiądź jeszcze na chwilę — prosiła go słodko, zapraszającym gestem uderzając ręką o kamień. — Więc jeśli belki więcej spadać na ciebie nie będą, jeśli małpy będą przytwierdzone na łańcucha...

— I jeżeli osuszysz ruchome piaski Amet... — dodał szyderczo. — Ależ słodka duszko, nie rób sobie tyle kłopotu. Baw się, jak się bawiłaś, i z mego powodu nie zmieniaj swoich upodobań.

— Masz słuszność: to fałszywa droga wobec ciebie. Powinnam była pamiętać, że ciebie nic nie zatrwoży. I dlatego jesteś jedynym człowiekiem, którego ja się lękam, Tarwin Sahib. Ach! gdybyś ty był królem, cały Indostan należałby do nas!

Chwyciła go za rękę, a Nik, pamiętając jej ruch niespodziewany, kiedy gwiżdnął nagle, ujął teraz jej ręce i trzymał je mocno.

— Więc nie zostawisz mię w spokoju? — rzekła. — Czegóż chcesz w gruncie rzeczy? Nie przyjechałeś tutaj, aby opiekować się małym Kunwarem?

— Kto wie?

— Złośliwy jesteś, — szczebiotała z dźwięcznym śmiechem — ale to na nic się nie zda! Chcesz, żebym powiedziała, po co tutaj jesteś?

— Bardzom ciekaw. Proszę.

— Czy mam ci opowiedzieć tę chwilę pobytu w świątyni Iswara, gdzie się spodziewałeś znaleźć rzecz tajemniczą i prawie bajeczną?... Czy bardzo zimno w Głowie Krowy? Bardzo się obawiałam, ażeby ci żmije nie zatruły swobody myśli w tem ustroniu.

— Doprawdy? Dobrą jesteś.

— O, tak. Drżałam także, aby kamień ruchomy w świątyni nie wypłatał ci złego figla... A kiedy straż królewska pędziła na ciebie, miałam chwilę zwątpienia... Ale umiesz się bronić, Tarwin Sahib.

— Tak, maleńka! Powiedz mi: czy w pałacu królewskim zarządzasz biurem policyi?

Wybuchnęła krótkim śmiechem i mówiła dalej:

— Istnieje śpiew w pałacu na cześć twej odwagi! Popełniłeś jednak wielką nieroztropność, mówiąc z królem o naszyjniku. Powtórzył mi słowa twoje, nie podejrzewając, że cudziemiec może pożądliwem okiem spojrzeć na skarb tak cenny. A ja byłam tak dobra, że nie powiedziałam mu tego. Ja wiem, rozumiem, że twojego hartu człowiek nie stworzony do rzeczy małych — mówiła, tuląc się do niego słodko; — jesteśmy z jednej gliny, z jednej skały raczej!... Ale łatwiej rządzić państwem, a nawet tym psom Anglikom, wydrzeć Hindostan, niż ziścić twoje marzenie! Czy dla siebie pragniesz Naulahka, czy dla... kogo innego? Ja dla syna chętniebym ukradła Godkral Seectarum. Nie należymy oboje do ludzi pospolitych, więc możesz być za mną szczery. To dla kogoś?... nie prawdaż?

— Powiedz mi, — rzekł z szacunkiem Tarwin, nie puszczając jednakże rąk kobiety: — czy wiele w Hindostanie jest kobiet, podobnych do ciebie?

— Jedna jest tylko taka, jak ty jeden jesteś.

Oparła mu podbródek na ramieniu i patrzała w oczy czarnemi, posępnemi źrenicami, jak powierzchnia jeziora. Jej różowe usta i niesforne włosy pieściły mu twarz lekkiem, przelotnem dotknięciem.

— Czy się zajmujesz także polityką, Tarwin Sahib? — pytała. — Nie?.. Więc dla kobiety. Może rząd kazał spełnić ci jej rozkaz? Ja przecież zabrałam wodę z ogrodu pułkownika Nolana, zwróciwszy ją kanałem w inną stronę; rządzę maharadżą, jak mi się podoba; od dziecka się uwolnię i z poza mego syna rządzić będę Godkral Seectarum. Ale ty, Tarwin-Sahib, pragniesz tylko kobiety!.. Tak, rozumiem... Ale ona zbyt wątła, aby dźwigać ciężar skarbu, który chcesz jej ofiarować... Codzień staje się bledsza, sił jej zbraknie...

(Ciąg dalszy nastąpi.)

zegarku, jest członkiem bractwa, każdy znów starający się o rozszerzanie tych łańcuszków a względnie bractwa, jest członkiem korespondentem powyżej wymienionej komisyi. — Takich członków jest wielu we Francyi, Austryi i w Polsce. Członkiem korespondentem w Poznaniu jest p. Białas zegarmistrz przy ulicy Wrocławskiej nr. 2, u niego też nabywać można takie łańcuszki po jednej marce, a do każdego dołącza się dokument stwierdzający autentyczność łańcuszka, przez noszenie zaś tego łańcuszka staje się każdy nabywca członkiem owego bractwa. Aby uniknąć nieporozumień, zwracamy uwagę, że nie jest to bynajmniej handel mający na celu zarobkowanie, lecz li tylko rozszerzanie bractwa tego i łańcuszków jako pamiątki.

* Straży granicznej rosyjskiej dano rozkaz, aby nie strzelała do przemytników, chyba w wyjątkowym razie. Rozkaz ten nastąpił z powodu, że strażnicy zabili w ostatnim czasie kilku przemytników, których mogli byli ująć i zabrać do więzienia.

* Skoki. W Bliżycach z powodu braku nauczycieli uczy tylko jeden nauczyciel dzieci 150 podzielonych na 3 klasy.

* Śrem. W Księginkach pod Dolskiem dnia 15 bm. w samo południe powstał ogień. Spaliły się doszczętnie stodoła i chlew gosp. Barczyńskiego. Wiatr dął silnie i przeniósł ogień na budynki gospodarza Macznego, któremu zgorzała stodoła i chlew, potem gosp. Sołtysiakowi spaliła się stodoła, obora i stajnie, gospodarzowi Wawrzyniakowi dom mieszkalny, stodoła i chlew, i gospodarzowi Jankowskiemu stodoła. Ze pożar nie osięgnął szerszych rozmiarów zawdzięczać należy gorliwości burmistrza z Dolska p. Ciesielskiego. Szkoda jest ogromną, spaliły się bowiem zapasy zboża nie asekurowane, a sprzęty i budynki bardzo nisko zabezpieczone. Starodawna nieoględność i tutaj karze się sama przez siebie. Gospodarze, pamiętajcie o zabezpieczeniu się w Tow. ogniowem! Opłata mała, a nie grozi ruina majątkowa!

* Kościan. W sobotę wieczorem, dnia 7 bm. przyszedł robotnik Józef Książek z Gurostowa do miasta. Późno wieczorem wracając przez Kurzągórę do domu, ukradł na polu około 1 i pół centnara zielonej kukurydzy. Kukurydzę związał i wziął na plecy, a szpagat okręcił około szyi. W pobliżu mostu przez Obrę upadł robotnik tak nieszczęśliwie, że szpagat ścisnął mu szyję i go udusił. W niedzielę przechodzący ludzie znaleźli go nieżywego. Książek był żonaty i ojcem kilkorga dzieci.

* Toruń. Rewizya odrzucona. — Taki telegram otrzymano z Lipska. — Tem samem został zatwierdzony wyrok toruńskiej Izby karnej, skazujący pana S. Buszczyńskiego za wydanie śpiewniczka polskiego na miesiąc więzienia.

* Hamburg. Pewien profesor hamburski szkół średnich postawił swym uczniom kilkanaście pytań, na które otrzymał zdumiewające odpowiedzi. Ze 120 dziesięcioletnich i szesnastoletnich chłopców tylko 49 widziało woły orzące, 58 nie widziało nigdy owcy w naturze, 70 nie widziało nigdy fiołków w ziemi, 90 nie słyszało nigdy śpiewu słowika, 89 nie widziało wschodu, a 93 zachodu słońca. Nauczyciel wyprowadza stąd takie wnioski: młodzież szkolna zna teatry i koncerty, wystawy i muzea, bazary i handle, słowem zna kulturę, ale jej podstawy, ale sama natura są zgoła obce młodzieży. Widziała ona wystawy kucharskie, ale nie wie, jak się chleb piecze; widziała karmienie dzikich zwierząt w menażeryach, ale nie ma pojęcia, jak wróbel lub jaskółka wyszukują sobie pożywienie. I to się nazywa kształceniem i rozwijaniem umysłów.

* Kolonia. Dalszy ciąg oszustw. Dyrektora cegielni parowej Wings i Spółki w Brühl pod Kolonią, Hartheima uwięziono za rozmaite oszustwa. Bankructwa przeniewierzenia, fałszowania weksli i dokumentów teraz w Prusach jedno za drugiem wychodzą na jaw. — Jakże wzniosłym będzie sejmik Związku Spółek zarobkowych naszych polskich w Lubawie, na którym się wykaże, jak wzorowo nasze Spółki bywają prowadzone.

* Kalendarz. Piątek, 20 września: Eustachiusza m. Wschód słońca o godz. 5 minut 44, zachód o godz. 6 min. 1.

Ruch w Towarzystwach.

* Towarzystwo Pszczelarzy na Poznań i okolicę odbędzie zebranie w hotelu »Concordia« przy dworcu centralnym w niedzielę, d. 22 września rb. o godz. 3. Na porządku odbrad wykład prezesa Grabsa. Oglądanie i praktyczne wskazówki przy ulu związkowym. Wnioski i sprawy wewnętrzne Towarzystwa. Goście będą mile widziani. Zarząd.

* Towarzystwo Jedność pod wezwaniem św. Antoniego, odbędzie zwyczajne zebranie dziś dnia 18 września o godzinie 9 wieczorem w lokalu pana Mutuszewskiego, ulica Kozia nr. 17 I ptr. Zarząd.

* Poniec. Zebranie Towarzystwa Pszczelarzy na Wydawy i okolicę odbędzie się dn. 22 bm. w Drzewcach o godz. 3 po południu w szkole. — Uprasza się członków o liczne przybycie. Zarząd.

Obrona prawna.

* Panu L. M. w K. odpowiadamy: Wdowie po zmarłym bracie Pańskim należy się najprzód wszelkie rzeczy do utrzymania domu potrzebne, jako to sprzęty domowe i kuchenne, a potem z pozostającej resaty połowa na mocy spólności majątku i z drugiej połowy znów połowa na mocy spadku po mężu, razem trzy czwarte, a tylko pozostająca reszta przechodzi na rodzeństwo brata Pańskiego. Zasług bratowa Pańska liczyć sobie nie może.

* Panu S. S. w H. 210 odpowiadamy: Ponieważ Pan byłeś nietylko przykrawaczem ale i sprzedawaszem, przeto byłeś Pan pomocnikiem handlowym i jeżeli Pan nie miałeś być dalej zatrudniony, to należało Panu wypowiedzieć miejsce na koniec kwartału sześć tygodni naprzód. Jeżeli więc zawiadowca masy konkursowej wypowiedział Panu miejsce przed 20 sierpnia rb., to Pan miałeś prawo do pensyi tylko do końca września r. b.; jeżeli zaś wypowiedzenie nastąpiło później, to masz Pan prawo do żądania pensyi aż do końca grudnia.

* Panu S. M. w Podarzewie odpowiadamy: Jeżeli Pan przez 60 lat odprowadzałeś wodę ze swego gruntu do rowu na gruncie sąsiada się znajdującego, to Pan przez to nabyłeś prawo służebności do owego rowu i sąsiadowi nie wolno było owego rowu zasypywać. Pan możesz dla tego skarżyć sąsiada do sądu, ażeby rów do pierwotnego przywrócił stanu.

* Panu W. N. w M. odpowiadamy: Ustna umowa pomiędzy Panem a Pańskim chlebodawcą zawarta jest zupełnie ważną i chlebodawca wydać Panu musi to co Panu przyobiecał. Jeżeli Panu tego dać nie chce, to możesz go Pan skarżyć do sądu i narzucić mu przysięgę, jaką była ustna umowa.

* Panu S. odpowiadamy: Przeciw urzędowi pocztowemu, który list do Pana adresowany bezprawnie otworzył, przysługuje Panu prawo zażalenia do naddyrekcyi poczty.

Sprawozdanie giełdowe.

Poznań, dnia 18 września 1901.

Pożyczka niemiecka 4 proc.	101,80	m.
dto. 3 i pół proc.	100,20	„
Pożyczka pruska ukons. 3 i pół pr.	100,—	„
dto. 3 proc.	90 20	„
Listy zastawne poznańskie 4 proc.	102,10	„
dto. 3 i pół proc.	96 90	„
Listy rentowe poznańskie 4 proc.	103 40	„
dto. 3 i pół proc.	97 90	„
Renta włoska 4 proc.	99 30	„
Austryacka renta złota 4 proc.	101 50	„
Austryacka renta srebrna 4 1/2 pr.	98 60	„
Listy zastawne polskie 4 i pół pr.	97,75	„
Renta węgierska złota 4 proc.	99,75	„
Banknoty francuskie za 100 fr.	80,90	„
Banknoty austryackie na 100 hal.	85,35	„
Banknoty rosyjskie za 100 rs.	216,35	„

Ceny zboża w Poznaniu, dnia 18 września (Bank »Kwilecki Potocki i Spółka.«)

Obrót: spok.	Towar piękny mk.	Towar średni mk	Towar pośledni m
Pszenica	181	173	64
Żyto	141	137	
Jęczmień	135	125	119
Owies stary	142	138	130
„ nowy	134	126	122
Groch	155	35	125

Wyborowe gatunki nad notowania.

Poznań, dnia 18 września (Urzędowe sprawozdanie targowe komisyi targowej miasta Poznania.)

Inne artykuły.		Cena najwyż. m.	f.	najniż. m.	f.	przec. m	
Słoma	za 100 klgr.	9	—	8	—	8	50
Siano	za 100 klgr.	8	—	7	—	7	50
Kartofle	za 100 klgr.	3	50	3	20	3	35
Woł. od łopatki	za 1 kilogram.	1	30	1	20	1	25
Woł. od brzucha	za 1 kilogram.	1	20	1	10	1	15
Wieprzowina	za 1 kilogram.	1	50	1	40	1	4
Cielęcina	za 1 kilogram.	1	30	1	20	1	25
Skopowina	za 1 kilogram.	1	30	1	20	1	25
Słonina	za 1 kilogram.	1	70	1	60	1	65
Masło	za 1 kilogram.	2	80	2	20	2	50
Łój wołowy	za 1 kilogram.	1	20	1	10	1	15
Jajaza kopę		3	—	2	80	2	90

Giełda wrocławska, dnia 17 września

	Za 100 kilogramów. dobry towar najw. cena m. f.	dobry towar najn. cena m. f.	średni towar najw. cena m. f.	średni towar najn. cena m. f.	pośledni najw. cena m. f.	pośledni najn. cena m. f.
Pszenica biała	17 60	17 10	16 80	16 30	16 —	15 3
„ żółta	17 50	17 —	16 70	16 20	15 90	15 2
Żyto	14 90	14 60	14 40	14 30	12 60	13 40
Jęczmień	14 40	13 40	12 90	12 70	12 10	11 60
Owies	14 80	14 60	14 40	14 30	13 10	13 40
Owies nowy	13 30	13 10	12 90	12 70	12 50	12
Groch Victoria	20 50	19 50	18 50	17 50	16 50	15 50
„ mały	16 50	16 50	15 50	14 20	13 10	13 —

Berlin, d. 16 września 1901.
(Ciągnienie przedpołudniowe).
(Numera, przy których wygrana nie oznaczona w nawiasach, wygrywają 172 marek.)

46 57 145 74 355 57 676 725 75 87 **1217** 59 496 586 614 67 761 **2282** 309 12 87 452 503 623 74 **3050** 74 133 247 701 935 69 **4280** 332 497 764 72 84 813 5059 222 320 541 711 94 800 60 76 962 **6071** 606 781 842 49 915 92 **7077** 512 913 **8084** 227 33 352 414 99 657 700 805 65 905 55 **9025** 287 315 544 97 702 945

10195 283 355 436 69 70 646 735 47 **11027** 107 43 280 330 446 564 688 713 944 **12210** 374 925 60 84 98 **13080** 91 111 208 399 512 33 667 767 900 86 **14284** 354 475 530 615 69 793 800 17 42 60 **15022** 106 209 476 508 772 98 808 79 **16239** 621 708 36 984 90 **17016** 211 320 63 449 [500] 711 32 44 64 97 822 60 **18001** 161 248 79 386 551 70 [1000] 79 735 47 941 61 80 [500] **19030** 150 251 426 45 62 642 58 853 931 83

20021 43 60 181 278 344 489 [300] 515 **21016** 102 59 77 210 404 43 514 50 629 84 792 826 **22023** 69 174 276 544 878 939 51 **23158** 278 468 554 68 76 [300] 701 801 46 68 **24256** 97 350 534 66 817 30 979 **25148** 211 28 51 433 757 803 64 903 37 **26077** 200 71 685 805 **27018** 45 77 192 217 436 670 74 783 997 **28100** 230 87 338 548 69 810 78 **29070** [1000] 154 201 27 317 29 642 945

30062 68 230 364 581 755 75 830 911 81 **31141** 50 52 95 200 79 354 62 655 724 915 [300] 71 **32254** 80 371 446 61 915 69 **33174** 771 98 **34587** 603 923 **35029** 72 96 113 92 397 536 **36051** 174 347 64 456 98 591 678 849 93 931 68 76 **37070** 98 186 87 255 395 455 573 [500] 82 612 46 892 936 **38138** 50 410 614 794 976 **39000** 4 62 70 267 309 51 830 74

40152 289 347 473 550 76 88 94 615 713 824 956 72 **41004** 31 35 220 33 389 98 454 [300] 512 18 94 97 661 773 978 87 **42027** 368 69 428 573 609 17 882 **43031** 210 52 87 323 478 546 955 **44012** 39 112 19 371 453 634 868 **45083** 120 84 270 92 840 934 **46111** 423 867 917 34 43 **47051** 75 154 214 328 431 641 75 793 804 23 52 915 **48246** 49 82 435 38 **49045** 108 49 422 31 727 835 57

50148 67 73 229 440 83 584 680 87 705 53 832 89 919 34 69 **51060** 90 95 110 445 624 **52040** 95 114 233 546 50 670 993 **53002** 30 40 41 362 500 80 666 879 977 **54353** 417 21 581 862 900 **55143** 249 75 532 99 625 40 845 942 91 **56164** 359 455 524 50 649 88 89 704 99 823 25 33 941 49 **57140** 54 232 34 99 343 80 499 660 90 817 81 983 **58162** 201 43 725 90 822 **59176** 493 628 880 89 971 79 88

60004 6 124 211 64 327 481 526 774 92 976 91 **61017** 295 431 532 760 64 845 958 61 91 **62290** 407 44 531 769 86 849 939 78 **63093** 332 80 96 432 500 619 752 806 [1000] **64035** 267 79 623 718 26 28 45 90 861 958 **65115** 28 97 270 359 519 611 703 53 86 **66206** 477 604 784 840 66 942 **67014** 106 202 71 409 501 24 81 622 84 93 700 870 995 **68274** 348 831 38 59 919 **69000** 315 60 593 889 98

70519 81 981 96 **71014** 53 77 146 84 256 301 76 415 749 832 87 95 901 **72029** 100 57 215 575 601 898 911 [1000] **73075** 100 21 215 16 45 450 687 758 **74027** 293 415 88 517 682 **75149** 524 620 717 25 81 **76006** 224 426 664 76 758 964 [300] 69 **77019** 458 530 **78067** 105 291 381 409 56 73 706 890 994 **79122** 94 202 12 26 659 744 **80016** 32 101 [300] 15 40 309 77 538 91 651 752 95 940 **81101** 95 202 7 539 66 901 **82136** 73 336 404 78 528 611 [300] 79 91 94 838 940 68 **83036** 45 382 557 668 930 42 **84003** 92 148 49 54 85 201 71 557 72 852 53 65 [300] 931 **85313** 86 435 38 525 54 **86230** 76 659 770 879 971 **87007** 16 172 410 37 702 54 805 51 939 **88013** 66 89 284 455 646 913 **89154** 315 495 510 41 694 829 77 958

90214 310 87 410 72 512 31 605 706 28 44 850 914 **91088** 123 410 75 90 679 90 960 **92020** 73 172 93 403 545 603 7 76 812 902 46 **93065** 85 194 261 389 423 34 66 600 881 **94109** 14 32 236 322 52 574 79 754 842 923 **95084** 143 96 317 417 82 681 86 829 **96050** 57 126 59 264 378 80 454 625 57 84 900 10 **97024** 231 39 91 326 403 50 650 875 926 **98273** 397 639 49 94 **99003** 38 50 99 221 330 513 674 77 812 930 34 37 42

100017 120 238 492 569 780 **101065** 188 389 452 706 894 925 44 **102161** 90 212 55 479 556 60 779 908 50 **103394** 472 522 58 868 **104052** 83 129 307 43 44 **105019** 537 797 951 **106229** 40 697 751 815 900 **107149** 80 93 434 35 569 748 980 95 **108061** 448 546 764 801 986 **109232** 89 429 565 725 43 934

110123 241 309 543 697 924 58 **111024** 103 51 432 604 992 **112021** 47 90 374 90 422 605 769 850 59 **113070** 89 153 255 375 482 95 550 56 74 93 708 977 **114060** 265 340 677 705 19 **115066** 258 311 555 631 52 725 822 904 18 32 **116314** 68 487 510 41 728 818 **117039** 125 64 235 411 619 79 707 14 59 **118014** 144 85 235 69 312 93 471 518 95 723 69 893 **119085** 359 65 482 607 60 764

120207 16 42 409 547 967 **121008** 285 377 448 571 82 603 811 985 **122303** 87 452 533 680 731 970 **123045** 207 79 682 723 **124234** 306 48 58 456 564 729 91 828 **125157** 67 236 57 88 490 545 64 94 883 85 96 926 74 **126244** 518 703 802 30 39 937 55 80 **127141** 506 44 604 895 949 **128279** 464 672 713 946 63 **129089** 168 95 462 502 79

130019 232 332 901 **131245** 88 584 691 **132511** 679 713 66 802 953 **133040** 134 84 396 452 67 612 771 820 72 926 **134014** 366 438 677 745 **135079** 147 61 311 84 87 665 702 84 949 **136262** 383 620 46 749 **137195** 203 331 454 73 99 558 [300] 727 800 **138131** 390 442 505 81 918 **139190** 346 402 19 35 574 86 751 806 56 920

140122 59 93 206 445 517 692 707 66 871 89 **141112** 226 534 646 80 701 53 812 16 956 **142023** 92 112 200 631 **143256** 348 418 39 547 667 88 742 **144029** 93 96 137 65 74 797 807 **145417** 62 508 692 **146120** 54 86 332 400 7 87 505 35 73 650 77 754 923 35 **147038** 41 326 29 90 575 649 837 **148014** 19 34 112 394 410 524 48 62 628 873 905 **149106** 45 55 94 211 40 327 497 568 641 888 997

150159 201 304 459 548 686 701 25 [1000] 74 946 52 **151051** 215 17 72 360 694 842 **152184** 497 593 996 **153120** 394 558 616 26 721 843 **154043** 101 9 711 15 35 831 47 **155015** **156006** 51 205 608 49 870 939 **157191** 443 45 501 75 842 **158230** 381 98 [300] **446** 504 860 **159092** 246 716 945 74

160033 46 156 231 73 76 423 525 41 82 627 710 969 **161274** 363 506 36 601 3 **162023** 498 537 84 600 19 795 926 **163088** 116 59 292 435 667 756 97 856 87 **164038** 168 332 47 99 414 51 507 619 729 98 801 27 99 997 **165055** 99 100 312 89 427 584 601 38 51 709 27 907 **166054** 93 210 11 62 384 444 760 **167142** 200 577 661 761 81 82 889 **178113** 311 66 822 924 84 **169074** [3000] 145 237 46 808 15 52 58

170076 149 64 222 62 370 470 524 52 713 19 922 **171385** 93 481 686 [500] 744 77 940 **172154** 78 241 68 99 304 709 805 949 82 **173060** 150 53 223 56 303 5 24 418 38 728 801 973 **174017** 61 102 42 60 70 76 264 420 565 90 605 815 992 **175079** 154 491 574 624 768 910 34 72 77 **176190** 533 38 40 624 59 801 41 72 **177002** 161 302 425 610 52 88 835 60 916 **178160** 224 31 71 475 630 844 908 35 **179073** 378 504 618 42 78 801 70 920 68 78

180033 123 212 59 313 41 437 506 616 73 787 **181004** 8 16 97 [300] 199 278 326 826 919 28 **182115** 281 335 82 479 592 748 59 **183131** 329 49 401 504 647 58 **184007** 54 308 93 558 **185127** 252 412 70 564 642 790 895 **186016** 58 233 318 46 587 852 949 98 **187001** 9 381 439 66 519 66 84 730 56 74 **188040** 46 158 445 82 775 88 828 914 38 **189029** 37 [300] 52 112 72 86 239 350 496 505 9 774

190051 86 93 [500] 109 26 79 203 14 40 52 380 88 402 39 69 89 538 720 809 74 938 94 **191018** 159 241 42 44 92 405 36 586 92 702 15 58 **192230** 90 93 426 581 829 76 984 **193115** 419 535 38 66 70 672 705 18 872 91 **194071** 281 319 444 501 29 611 17 [300] 26 740 72 86 865 **195045** 88 206 34 326 442 544 854 964 **196042** 53 109 240 387 595 602 51 954 92 **197303** 75 517 698 744 66 68 909 **198123** 46 274 388 466 84 518 637 768 **199190** 346 402 19 35 574 86 751 806 56 920

200040 75 161 77 90 279 348 88 415 33 609 758 892 **201018** 135 316 618 920 43 **202132** 321 75 77 650 701 14 79 855 93 [3000] 927 97 **203114** 79 96 227 60 322 53 534 91 854 **204215** 71 530 31 764 906 68 **205004** 66 129 249 618 25 89 832 **206454** 615 772 **207160** 219 319 647 59 94 95 771 72 96 935 94 **208005** 137 456 64 75 554 618 753 64 841 925 **209017** 204 13 355 640 912 **[30 000]**

210044 [500] 61 175 331 439 648 713 [500] 802 **211013** 137 563 668 907 91 **212451** 607 97 706 45 47 822 55 71 911 **213040** 210 57 70 77 432 624 89 930 69 **214113** 222 85 343 434 82 537 66 662 871 87 932 54 56 69 **215074** 91 [300] 110 81 350 465 563 648 739 815 969 72 **216008** 302 455 560 614 72 886 993 **217053** [500] 81 145 210 74 300 53 823 35 **218035** 166 81 405 83 504 64 678 85 803 19 902 71 79 **219169** 325 52 86 476 519 680 731 88 867 937 50 53

220018 67 77 244 51 91 328 53 412 23 561 600 804 971 **221024** 95 212 21 336 648 84 725 925 **222066** 602 70 705 6 58 976 **223147** 326 624 720 979 **224118** 326 449 74 570 640 80 733

Im Gewinnrade verblieben: 1 Gewinn zu 10 000 Mark, 3 zu 5000 Mk., 2 zu 3000 Mk., 6 zu 1000 Mk., 12 zu 500 Mk.

Berlin, d. 16 września 1091.
(Ciągnienie przedpołudniowe.)
(Numera, przy których wygrana nie oznaczona w nawiasach, wygrywają 172 marek.)

56 73 187 318 593 828 35 990 **1030** 170 204 82 483 534 670 703 903 11 36 **2060** 281 93 442 68 71 785 947 **3005** 20 72 91 196 204 69 415 21 509 691 706 7 **4036** 100 81 86 255 373 598 680 738 868 942 **5139** 209 331 438 762 874 954 **6011** 187 214 25 49 83 369 546 777 832 944 51 82 **7146** 332 528 96 630 800 44 49 51 57 926 51 98 **8067** 145 217 77 369 410 23 67 [300] 586 649 **9038** 107 45 229 427 82 531 837

10144 74 486 530 627 29 706 80 827 28 57 971 **11016** 102 83 257 321 462 630 824 961 93 **12086** 417 746 876 937 54 **13193** 253 88 437 72 542 679 931 48 82 **14339** 498 507 612 50 797 849 900 53 **15048** 313 27 549 72 878 **16136** 612 745 940 42 **17081** 196 212 33 47 420 34 501 50 634 39 736 829 98 959 **18351** 472 699 767 816 38 61 918 **19016** 189 226 536 840 910 68

20171 324 769 90 833 938 88 **21022** 368 74 424 69 [500] 616 20 58 63 758 819 **22357** 59 425 46 49 518 76 773 945 **23000** 9 68 172 206 447 548 877 917 19 29 34 **24025** 39 74 159 212 55 501 613 42 51 909 **25091** 180 263 99 416 566 **26177** 220 450 517 94 [3000] 601 786 867 **27022** 73 216 56 439 520 55 825 78 **28440** 46 99 608 818 58 90 942 **29090** 94 97 443 80 525 79 736 96 811 914

30217 323 982 **31381** 400 501 72 74 707 29 96 **32102** 23 237 370 512 38 666 [300] 812 18 **33017** 114 235 393 430 567 674 741 **34057** 285 416 562 63 878 960 **35031** 404 44 517 707 880 980 82 **36248** 537 40 717 **37003** 12 28 50 59 90 [1000] 244 338 508 13 726 884 916 86 **38073** 239 74 98 331 52 67 92 97 486 631 776 900 **39089** 137 210 37 46 600 791 857 59 66 92 950 75 76

40029 155 254 377 528 819 **41012** 192 202 71 340 711 804 930 88 **42010** 25 140 49 52 268 477 648 804 975 **43087** 177 373 411 521 962 **44009** 63 140 77 237 89 396 410 620 819 34 986 93 **45071** 98 215 308 48 448 520 654 62 728 801 906 8 **46128** 73 206 67 378 447 966 **47005** 258 315 486 680 92 835 84 90 **48028** 96 316 518 49 634 37 805 80 911 **49005** 31 85 412 664 718 837 904 73

50008 100 388 600 831 **51311** 77 479 658 816 980 **52315** **53024** 199 474 77 627 723 32 91 [500] 803 64 904 **54010** 200 96 351 76 440 506 77 691 937 54 **55088** 247 465 673 76 704 954 92 **56146** 404 60 505 67 668 731 98 938 70 **57006** 35 37 322 407 90 747 804 12 **58117** 230 71 363 441 529 640 775 945 54 60 **59172** 84 271 539 804 34 924 94

60022 25 431 536 705 93 98 864 65 77 914 **61153** 297 351 427 524 86 605 34 701 61 **62261** 422 509 609 732 802 940 **63071** 128 369 478 523 40 56 628 33 43 **64161** 213 82 469 91 523 740 845 967 **65043** 155 99 353 520 36 **66130** 50 97 203 306 413 21 761 **67145** 217 99 368 83 437 [1000] 632 81 735 45 896 961 **68012** 96 174 376 463 643 717 62 905 67 **69014** 85 368 424 57 514 701 54 88 975

70089 234 39 303 14 32 80 846 71 **71058** 235 359 407 517 606 773 889 **72008** 128 358 514 711 829 87 **73078** 111 40 69 251 384 522 89 712 34 843 999 **74028** 60 82 516 945 [300] 66 **75102** 245 **76030** 200 310 55 63 71 535 623 42 832 84 937 **77044** 155 256 98 955 **78224** 426 51 89 98 512 34 722 83 918 **79302** 11 427 67 92 593 641 752 954

80194 298 343 437 84 608 21 90 737 952 **81083** 226 81 327 488 568 603 44 714 28 952 **82071** 75 99 255 401 597 610 76 711 950 **83105** 16 31 [300] 313 89 425 94 604 7 19 22 881 **84166** 421 61 600 82 757 86 91 818 66 924 45 **85047** 69 211 28 90 470 90 93 770 93 945 69 **86512** 649 786 **87082** 397 442 98 549 72 622 726 64 847 922 95 **88197** 286 315 65 677 707 74 868 **89043** 119 405 81 700 8

90147 91 92 309 23 82 598 620 91 732 807 **91006** 59 150 68 201 54 362 408 500 71 75 664 76 738 52 **92060** 494 521 678 881 940 **93135** [300] 86 448 70 520 33 604 73 819 **94220** 85 598 699 **95066** 235 563 75 817 **96224** 67 650 899 **97078** 178 318 641 776 825 73 85 914 **98098** 269 534 52 755 836 77 [300] 907 **99355** 437 57 628 736 890 982

100161 235 329 96 706 883 933 51 96 **101088** 170 203 92 94 304 8 472 517 56 92 966 **102089** 238 469 86 551 643 85 87 772 825 951 54 **103130** 3[illegible] 391 597 611 85 796 891 **104243** 444 83 513 39 50 673 [300] 774 903 82 **105144** 341 466 502 42 706 94 842 9[illegible] 52 86 **106116** 42 58 [300] 211 384 415 562 94 98 637 59[illegible] **107225** 443 566 90 735 71 814 17 **108129** 285 350 418 670 842 50 990 **109247** 303 554 716 54 830

110119 295 367 444 [300] 45 551 **111138** 71 541 70 605 21 67 78 730 860 **112377** 81 689 99 735 [500] 95 822 26 42 949 **113345** 97 811 **114102** 8 42 97 236 320 715 806 **115023** 179 628 713 818 69 **116037** 43 236 355 433 632 56 66 897 975 **117008** 43 83 459 76 542 741 814 905 **118404** 743 813 60 903 **119070** [300] 150 320 664 787

120014 115 47 70 97 399 472 600 69 758 75 803 10 **121021** 56 327 66 508 49 734 96 911 **122109** 64 402 72 99 551 602 68 802 37 95 **123006** 14 80 187 373 431 674 706 842 54 56 78 **124328** 44 79 440 93 648 57 714 [500] 896 900 25 43 **125053** 131 48 97 337 466 97 621 799 811 **126007** 409 46 505 769 93 932 **127090** 104 45 72 396 598 99 626 824 **128282** 493 548 627 **129151** 82 238 486 684 917 75

130050 218 28 317 74 77 480 900 **131173** 361 467 519 71 77 882 941 **132015** 168 223 351 66 534 73 831 98 952 85 **133000** 129 388 91 423 [300] 565 98 829 70 89 991 **134005** 7 121 320 [500] 51 478 705 816 31 52 93 **135087** 104 21 30 290 323 424 58 538 640 88 758 836 925 41 62 **136407** 67 83 563 69 623 996 **137063** 259 412 20 521 48 72 964 81 [300] **138266** 69 310 443 44 584 633 53 997 **139016** 150 245 93 381 413 79 505 37 940 **140080** 145 78 349 531 85 623 39 733 827 977 **141132** 365 540 725 77 **142099** 179 87 449 65 718 72 929 **143028** 37 60 80 115 216 376 629 61 872 909 18 **144060** 122 46 56 297 338 65 86 498 714 17 861 [300] 911 **145167** 202 27 350 616 739 86 **146041** 188 384 443 83 506 637 710 34 86 992 **147079** 357 63 67 782 844 46 **148017** 83 262 418 24 622 714 62 865 **149024** 146 382 594 692 96 785 987 92

150018 24 154 264 451 56 62 508 22 32 79 739 **151088** 487 520 750 **152058** 306 581 925 53 **153141** 227 49 400 572 777 862 952 **154008** 45 54 131 83 342 408 34 571 850 982 98 **155174** 215 503 33 57 87 600 733 75 965 86 **156242** 356 96 487 595 607 834 39 58 903 34 **157009** 243 750 807 67 **158053** 74 107 301 533 784 840 **159379** 517 660 778

160058 61 124 36 241 94 379 496 509 56 59 695 702 27 71 835 937 60 **161161** 210 38 339 428 558 609 743 921 35 56 **162102** 343 430 33 76 [300] 741 88 890 **163051** 96 141 431 97 508 834 **164081** 163 246 304 50 406 661 957 91 **165006** 253 61 327 506 644 842 81 97 **166030** 105 19 66 498 [500] 520 708 **167135** 289 91 522 76 719 921 54 58 **168014** 84 138 505 15 620 775 **169139** 71 405 619 817 956 69

170092 166 245 95 350 92 527 616 73 711 36 828 **171006** 174 227 347 941 **172078** 150 59 200 494 520 694 843 56 904 11 **173063** 105 251 57 320 451 90 515 80 779 800 50 97 903 23 **174056** 77 95 502 36 708 800 67 99 995 **175048** 82 311 403 753 [1000] 65 863 914 23 59 **176006** 34 224 413 505 62 601 957 **177177** 80 461 533 61 730 984 **178141** 42 315 70 [1000] 516 71 712 19 873 906 46 **179086** 237 55 352 513 97 669 775 976

180022 35 231 327 594 700 32 939 72 **181142** **[5000]** 311 61 421 60 67 589 877 **182070** 151 243 92 326 95 426 29 53 535 687 803 **183006** 332 576 657 75 776 844 **184125** 89 229 336 644 46 53 916 [300] **185012** 28 125 226 401 592 603 804 59 73 **186051** 96 190 213 536 630 713 869 937 54 55 **187021** 87 99 283 303 48 656 711 89 862 **188152** 219 25 31 373 444 47 517 757 68 917 24 72 **189178** 216 18 301 614 81 701 80 825 26

190036 52 398 424 795 896 989 **191065** 91 131 224 72 432 44 53 612 748 947 56 89 **192200** 2 15 32 91 302 17 74 98 573 98 626 30 721 44 820 959 **193095** 378 421 556 65 81 631 84 **194054** 146 405 573 643 716 89 975 **195230** 52 423 35 63 678 792 948 **196069** 139 226 363 93 995 **197015** 139 473 697 777 848 95 905 7 **198049** 111 359 84 439 500 35 744 73 925 **199025** 292 515 67 785 872

200025 53 133 39 93 203 40 329 469 511 24 663 793 811 51 901 **201020** 268 416 49 527 601 716 834 973 **202143** 208 31 316 57 729 816 **203213** 373 401 541 61 856 73 957 **204213** 42 81 641 713 78 903 **205022** 173 252 61 316 96 455 68 707 38 76 946 **206318** 74 414 747 **207001** 37 329 590 94 831 **208269** 307 8 55 417 556 825 82 **209070** 462 533 94 704 21

210003 177 88 93 253 360 486 562 685 709 74 951 **211277** 422 594 723 **212263** 307 55 440 83 849 **213031** 44 49 320 95 429 597 613 59 760 802 97 962 **214080** 328 694 801 **215177** 368 401 632 78 **216092** 105 13 94 403 28 528 56 668 77 84 839 91 **217043** 257 513 776 925 **218067** 141 65 307 701 8 860 908 31 **219284** 570 73 650 83 985

220193 98 554 815 32 80 930 59 **221141** 71 443 507 39 669 95 711 859 91 **222095** 357 74 536 625 43 746 72 880 **223066** 180 477 88 571 642 799 897 98 926 40 **224041** 96 127 63 251 443 85 883

Im Gewinnrade verblieben: 1 Gewinn zu 10 000 Mark, 2 zu 5000 Mk., 1 zu 3000 Mk., 2 zu 1000 Mk., 6 zu 500 Mk.

Zakład wprawiania zębów, plomb itd.

Leon Nowicki,

Poznań, Piotra ulica nr. 9, parter
(obok zakładu św. Józefa.)
Przyjmuje od godz. 9—11 i od 3—6.
W niedzielę i święta od 10—12.

Dr. Brehmer'a
sławny na cały świat zakład leczniczy
Görbersdorf na Szląsku.

Lekarz naczelny:
Tajny radzca Petri, dawniejszy długoletni asystent Brehmer'a.

Znakomite kuracye zimowe.

Prospekty gratis przez Zarząd.

Na sezon latowy

Ilustrowane cenniki na żądanie gratis i franko.

polecam mój bogato zaopatrzony **skład broni** przeważnie własnego wyrobu, oraz i **przyborów myśliwskich** wszelkiego rodzaju. — Każdą broń sprzedaję pod gwarancyą tak co dobrego strzału, jak i trwałości wyrobu.

Szczególną uwagę zwracam na (3918

gotowe naboje,

które wyrabiam za pomocą maszyny własnego pomysłu, a uznane ogólnie jako najlepsze. — Setki świadectw najznakomitszych myśliwych dają najlepsze zapewnienie o dobroci i doskonałości mej broni i amunicyi. Przyrzekając rzetelną usługę przy możliwie najniższych cenach, zapewniam, że położonego we mnie zaufania nie zawiodę, lecz starać się będę wszelkie zamówienia jak dotąd tak i nadal najakuratniej uskutecznić.

Z wysokim szacunkiem

Gniezno, rynek 9. Telefon 205.

S. Nakulski,
fabrykant broni i amunicyi.

Wszelkie reparacye wykonuje jaknajprędzej i najstaranniej.

Dla cierpiących na żołądek!

Wszystkim tym, którzy wskutek zaziębienia, albo przeładowania żołądka, wskutek niedostatecznych trudno strawnych, zbyt gorących lub zbyt zimnych potraw, albo też wreszcie wskutek nieregularnego trybu życia nabawili się cierpienia żołądkowego, jak: **kataru żołądkowego, kurczy żołądk., bólu żołądka, niestrawności** albo też **zaflegmienia,** zalecenia godnym jest dobry środek domowy, którego znakomite skutki uzdrawiające wypróbowano już od lat wielu. Jest nim znany

środek na strawność i przeczyszczenie krwi

Huberta Ullricha Wino ziółkowe.

Wino to ziółkowe przygotowane jest ze znakomitych uznanych za uzdraw. ziółek na dobrem winie, wzmacnia i orzeźwia cały organizm trawienia u człowieka, nie będąc właściwie środkiem na przeczyszczenie. Wino ziółkowe usuwa wszelkie przeszkody w naczyniach krwionośnych, czyści krew z wszelkich zepsutych i sprowadzających chorobę substancyi i przyczynia się do utworzenia nowej krwi i zdrowej.

Przez wczesne użycie wina ziółkowego wszelkie niedomagania żołądkowe niszczy się po największej części już w zarodku. Niech nikt zatem nie ociąga się, aby go użyć w miejsce wszelkich ostrych, żrących, szkodliwych zdrowiu środków. Wszelkie symptomaty, jak: **ból głowy, odbijanie, zgaga, wzdęcie, mdłości z womitami, które w chronicznych** (przewlekłych) **chorobach żołądka** z tym większą objawiają się gwałtownością, znikają często po kilkakrotnem napiciu się tego wina.

Zatwardzenie i nieprzyjemne skutki jego, jak **duszność, kolki, bicie serca, bezsenność,** jak również zatrzymanie się krwi w wątrobie, śledzionie i systemie wrotnicy (w **cierpieniach hemoroidalnych**) Wino ziółkowe usuwa szybko i w sposób łagodny. Wino ziółkowe znosi wszelką niestrawność, systematowi trawienia przywraca bieg naturalny a zapomocą dobrego stolca usuwa wszelkie nieprzydatne materye tak z żołądka, jako i z jelit.

Wygląd lichy i blady, niedokrwistość, osłabienie są po największej części wynikiem złego trawienia, niedostatecznego tworzenia się krwi, chorobliwego stanu wątroby. Wskutek całkowitego braku apetytu, znużenia nerwowego i ogólnego rozstroju, jak również wskutek częstego bólu głowy, bezsennych nocy, nikną nieraz powoli chorzy tego rodzaju. Wino ziółkowe dodaje umniejszonej sile życiowej świeżego impulsu. Wino ziółkowe podnosi apetyt, powiększa strawność i wyżywienie, uspokaja wzburzone nerwy i darzy chorego nowemi siłami i nowem życiem. Liczne poświadczenia i podziękowania są tego niezbitym dowodem.

Wina ziółkowego nabyć można w butelkach po mrk. 1,25 i 1,75 w aptekach w Poznaniu (składy: w aptece Nadwornej, w aptece „Pod Eskulapem", w aptekach: Jagielskiego i przy ul. Wrocławskiej), dalej w aptekach w Swarzędzu, Buku, Stęszewie, Kórniku, Srodzie Czerniejewie Pobiedziskach, Mur. Goślinie, Obornikach, Szamotułach, w Pniewach, Lwówku Opalenicy, Grodzisku, Rakoniewicach, Wolsztynie, Czempiniu, Kościanie, Śmiglu, Kaszczorze, Osiecznie, Krzywiniu, Leszne, Wschowie, Śremie, Książu, Nowemmieście n./W., w Żerkowie, Miłosławiu, we Wrześni, w Witkowie, Trzemesznie, Gnieźnie, Kłecku, Janówcu, Wągrówcu, Rogoźnie, Obrzycku, we Wronkach, Sierakowie, Międzychodzie, Pszczewie, Trzcielu, Now. Tomyślu, Zbąszyniu, Babimoście, Brójcu (Bractz), Pleszewie, Ostrowie, Krotoszynie, Strzelnie, Inowrocławiu, w Bydgoszczy i t. d., jak również w aptekach wszelkich większych i mniejszych miast tak w W. Ks. Poznańskiem, jak również i prowincyi ościennych.

Także wysyła firma **„Hubert Ullrich w Lipsku (Leipzig. Weststrasse 82)" 3** butelki i więcej wina ziółkowego po cenach oryginalnych opłatnie i nie licząc opakowania do wszelkich miejscowości w Niemczech.

Ostrzega się przed naśladownictwem!
Niech każdy żąda wyraźnie
Huberta Ullricha wina ziółkowego.

Wino moje ziółkowe nie jest żadnym środkiem tajnym; składniki jego są: Wina Malagi 450,0, sprytu winnego 100,0, gliceryny 100,0, wina czerwonego 240,0, soku jarzębinowego 150.0, soku wiśniowego 320,0, koperku, anyżu, korzeni Heleny, korzenia goryczki, tatarakowego po 10,0.

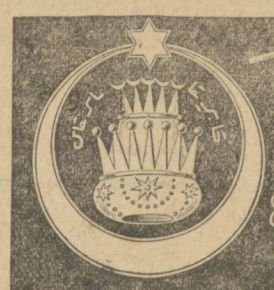

Papierosy
z fabryki
SULIMA
są
najlepsze

Produkcya roczna: 163 miliony.

Jedyna
Jeneralna ajentura i główny skład

A. Żychliński
w Poznaniu.

Cygara w największym wyborze.

Bukiet najcieszniejszych powiastek
dla śmiechu i zabawy
przez **Franciszka Xaw. Tuczyńskiego**

wyszedł w trzeciem pomnożonem wydaniu i jest do nabycia u niżej podpisanego. Cena 40 fen., z przesyłką franko 50 fen.

Książeczka ta, bardzo ciekawa, zawiera pomiędzy innemi następujące powiastki: I. Jak to Łuka czegoś szuka, historya znakomita, a tak dobra, wyśmienita, — i tak ślicznie opisana, że ją codzień zawsze z rana, każdy Łuka czytać powinien. II. O Maćku Junaku, co na haku swe dziecko powiesił i z tego się jeszcze naśmiewał. III. Pinkus zapeklowany, powiastka chociaż żydowska, ale prawdziwa. IV. Kuba-opryszek, historya arcyciekawa, prześlicznym stylem opisana. V. Jak się to weselisko czasem skojarzy, komedya choć nie bozka, ale polsko-szwedzko-włoska. VI. O wodzie, uczony wykład dr. Wodowstręckiego, profesora akademii smorgońskiej, członka wielu towarzystw uczonych. VIII. Icyk Herszko i jego stare kapalusz. IX. Polowanie na głuszca, historya prawdziwa, niezmyślona, choć złośliwa, którą nawet w Dębogórze leśniczy zaprzysiądz może, chociaż przytem nie był. VII. i X. Dowcipne zapytania i odpowiedzi.

Fr. Chocieszyński, Poznań, ulica Wodna nr. 15.

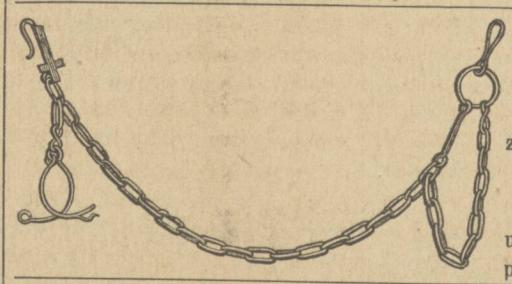

Okowy św. Piotra
jako
łańcuszek do zegarka
z dokumentem nabyć można u p.
J. Białasa
w Poznaniu,
ul. Wrocławska nr. 2
po marce za sztukę

Najlepsza i najzdrowsza

czekolada i cacao

jest **z fabryki**

Frenzla i Sp., Poznań.

Właściciel: P. Kryszkiewicz.

Upraszamy zatem **tylko nasze wyroby żądać.**

Specyalność: Pastylki orzeźwiające.

Licytacya boru

W Chojnicy — Posen Übungsplatz — będą **we wtorek, dnia 24 września** r. b. o godzinie dziesiątej przed południem w oberży Chojnickiej sprzedawane przez publiczną licytacyą 2 oddzielnie leżące parcele boru plebańskiego obejmujące 377 tak zwanych festmetrów sośniny i brzoziny i to:

150 sztuk sośniny II—V kl.
228 „ „ III—V kl.
415 „ brzeziny IV—V kl.

Wielkość parcel jest oznaczona naciętemi drzewami i będzie mającym chęć kupienia na probostwie wskazana.

Ks. Br. Hertmanowski, pleban.

Baczność!! Baczność!!

Nowa Spółka krawiecka

Poznań, **Stary Rynek nr. 85** parter, róg ulicy Zamkowej, poleca Szanownej Publiczności po zadziwiająco taniej cenie:

Ubiory męzkie już	od	11,00 m.
„ dla młodzieńc.	od	9,00 m.
„ dla chłopców	od	7,00 m.
Ubiorki małe	od	3,50 m.
Spodnie męzkie	od	3,00 m.
„ dla młodzieńc.	od	2,50 m.

Paletoty latowe, płaszcze z dobrego i trwałego materyału, bardzo tanio, również polecamy nasz bogato zaopatrzony

skład sukna

które sprzedajemy z łokcia bardzo tanio. — Zamówienia na miarę przyjmujemy i odstawiamy pod gwarancyą dobrego kroju i tanio.

Prosimy uważać na firmę:
Nowa Spółka krawiecka, Stary Rynek nr. 85 part.
przy ulicy Zamkowej.

Znaczna

fabryka wody selterskiej
ze składem piw

włącznie **2 domów** w mieście powiatow. i garnizonowem Księstwa jest ze względów familijnych pod nader korzystnemi warunkami zaraz do nabycia. Zaliczki potrzeba 10,000 mk. Interes dla Polaka szczególne przedstawia szanse. Oferty uprasza

---

Słabość męzką,

skutki szczególn. tajnych grzechów młodości, oraz innych nadużyć. niszczących zdrowie, jak pewno i trwale usunąć, poucza jedynie w licznych wydaniach rozpowszechniona już książka ilustrowana

Dr. Retau'a

Ochrona własna

Cena wydania polskiego 1 mk.

Cena wydania niem. 3 mk. Tysiące znalazło w niej objaśnienie swych cierpień, a za użyciem kuracyi w książce tej zaleconej, zupełną swą siłę męzką. Za nadesłaniem franko należytości otrzyma się książkę w kopercie franko przez Magazyn wydawnictw R. F. Bierey w Lipsku (Verlags-Magazin Leipzig, Neumarkt 21). W Poznaniu dostać można w księgarni **A. Spiro,** naprzeciw poczty. (6135

Piekarnia wraz z kramem kolonialnym w Pozn. jest zaraz do sprzedania z powodu kupna własności. Gdzie? powie eksp. Wielk. pod nr. 5205.

Każdą ilość

mleka

mam od 1. 10. do wydzierżawienia.

Parcelacya.

Dominium Gruszczyn
odsprzeda

kilka set mórg

w parcelach pożądanej wielkości. Położenie bardzo dogodne, 15 minut od Swarzędza i 20 minut od Główny, przy szosie i pomiędzy dwoma kolejami. (5216

Mający zamiar parcelę nabyć niech się zgłoszą do **Dominium Gruszczyna.**

Mam dobrze zaprowadzony od 8 lat **interes zegarmistrzowski** w małem mieście, gdzie nie chodzi kolej na sprzedaż, przytem mam na składzie **papierosy, cygara, krótkie towary, luksusowe, muzyczne;** każdemu więc mogę polecić mój interes, reperacyi dużo, ponieważ ja tylko sam w miejscu. Zgłoszenia do ekspedycyi Wielkopolanina pod nr. **5223.**

Poszukuje się dzierżawy od każdego czasu **składu** w mieście lub na wsi, w któremby można z korzyścią założyć interes towarów łokciowych i kolonialnych lub takowy przejąć. Łask. oferty uprasza się do ekspedycyi Wielkopolanina pod nr. **5178.**

Kuźnia

w Poznaniu z wielkiem podwórzem, jest z wszystkiemi narzędziami i maszynami bardzo tanio do wydzierżawienia lub do sprzedania. Zgłoszenia do ekspdycyi Wielkopolanina pod nr. **5220.**

Gotowe **koła** ze suchego drzewa po nizkich cenach odstawia na życz. także z okuciem. **A. Dzieduchowicz,** Wrocławska 15.

Szuka się w mieście gdzie gimnazyum małego, dobr. **składu** kol. z wyszynk. i restaur. do zadzierż. lub handlu cygar, papieru, dewocyjn. itp. Zgł. p.: **A. K. 204 postl. Schrimm** (Pr. Posen.)

Dominium Bolechowo poczta Owińsk poszukuje

odbiorców na mleko

do Poznania codziennie odstawiane. Zgł. przyjm. **Zarząd.**

Baczność! Bardzo dobry tylko jeden gościniec, do tego wiatrak z bardzo dobrym mlewem i 22 mrg. pszennej ziemi, w dużej wsi, gdzie około 800 mieszk. zaraz do sprzed. Kamienica II-ptr. w której przeszło 18 lat prowadzi się handel zboża, mąki, nasion i sztuczn. nawozów, połącz. z handlem kol. w pow. mieście, gdzie 12 tys. mieszk., z przynależytościami i dużym spichrzem zaraz do sprzed. Sliczne gospodarstwo 85 mrg. ziemi, w tem około 25 mg. łąki dwukośnej, budynki dobre, tanio do sprzedania. Gospodarstwo 108 mrg. pszennej i rzannej ziemi, w tem około 6 mg. łąki, torf, drzewo, tanio do sprzedania. Gospodarstwo 125 mg. dobrej ziemi, wtem 12 mg łąki, budynki dobre, zaraz do sprzedania; wpłata podł. umowy. Gospodarstwo 128 mg. dobrej ziemi, w tem około 22 mg. łąki. Gospodarstwo 212 mrg. żytniej ziemi, w tem około 40 mrg. łąki, torf, drzewo. Gospodarstwo 70 mórg pszennej ziemi. Gospodarstwo 62 mg. dobrej pszennej ziemi, budynki masiw. Sliczne gospodarstwo 63 mg. pszennej ziemi, w tem 7 mg. wymierzwionej łąki, budynki nowe, to wszystko zaraz tanio do sprzedania. Wiatrak z bardzo dobrem mlewem, do tego dom itd., około 2 mg. ziemi jest w mieście zaraz do sprzed. Zgłosz przyjmuje **W. Kobyliński,** Pobiedziska (Pudewitz) znacz. na odpow. Także przyjm. wszelkie polecenia co do sprzedaży i dzierżaw. (5221

Gospodarstwo

przy mieście powiatowem i kolei, 20 mórg pszennej ziemi z dobrem zabudowaniem bez wymiaru, jest z powodu stósunków familijnych zaraz do sprzedania. 2800 mrk. zostają przez 10 lat na gruncie, a reszta podług umowy. (5219

Bliższych wiadomości udzieli
L. Siemianowski
w Strzelnie.

Domin. Rextworowo per Rokietnica ma na sprzedaż

leżący kocioł
(fabr. Moeglina)
parowy motor Henze
na 13 centnarów
kadź — pompa
etc. (fabr. Paucksch)

za stósunk. nizką cenę. Zgł. do **Zarządu.**

Ulica Następcy tronu 43. Mieszkania o 3—6 pokojach z łazienk. i **2 kramy** od 1-go października do wynajęcia.

Panna znająca pranie, prasowanie i krawiecczyznę poszukuje miejsca za pannę-**służącą** od 1. 10. rb. Zgłoszenia do eksped.

Do dworu wiejskiego potrzebna młoda, uczciwa

osoba,

umiejąca dobrze prasować męzką bieliznę, któraby się podjęła pańskiej kuchni i pragnęła się w niej wydoskonalić. Zgłoszenia do eksp. Wielkopolanina pod nr. **5171.**

Poszukuje się **gospodynią** w statecznnym wieku, z rodziny przyzw., obezn. z gospodarstwem wiejskim i kuchnią. Zgł. piśm. do eksped. Wielkop. pod nr. **5224.**

Dom. Mielżyn poszukuje od 1. 10. rb.

gospodyni

dobrze gotującej na pański stół, zajmującej się drobiem, trzodą, praniem i prasowaniem; pensya 240 marek.

Dwie gospodynie

poszukuje od 1. 10. r. b. **Majętność Wolsztyn** (Wollstein). Zgłoszenia przyjmuje

Zarząd.

Poszukuję od 1. 10. rb.

osoby znającej się na gospodarstwie kobiecem, praniu i prasowaniu, Tylko dobre świadectwa będą uwzględnione. Zgłosz. do eksped. Wielkopolanina pod nr. **5210.**

Do mego składu tow. łokc. poszukuję od 1 października zdolnej

sprzedawaczki.

M. Koppenheim,
Poznań, ul. Kramarska nr. 13.

Do mego handlu kolonialnego, win, cygar i destylacyi, może dobrze polecona panna od 1 października miejsce przyjąć jako

sprzedawaczka

oraz i **uczennica** z dobrego domu może się zgłosić (5205

B. Słuchoński, Buk.

---

50 robotników

do robót drenarskich poszukuje od zaraz szachtmistrz

Fr. Narożny,
Smiełowo,
stacya kol. Szamotuły (Samter).

---

30 robotników
z przedsiębiorcą

do wykopania około 200 mórg buraków cukrowych poszukuje **Dom. Brodowo p. Środa.**

Od morgi magdeburskiej — 180 prętów — płaci się 14 marek, oprócz tego deputat w kartoflach, ryżu i mleku. (5212

Od 1. 10. rb. potrzebny jest

rewirowy

w wieku 30-40 lat, do lasów książęcych tu w Księstwie z pensyą 600 mk. i tantyemą, oraz wolne mieszkanie, 20 mg roli 8 mg. łąk itd. **Odpisy świadectw** nadesłać do ekspedycyi »Pracy« w Poznaniu pod lit. **D. G. (d. g.)**

Poszukuję biegłego (5070

sekretarza

do notaryatu. Miejsce jest zaraz wolne.

M. Grądzielewski.
rzecznik i notaryusz w Śremie
(Schrimm.)

Pom. biórowego

biegłego w niemieckim i polsk. piśmie i języku oraz obeznanego dokładnie w sprawach procesowych i notaryalnych, szuka od 1-go października r. b. (5217

Madelung,
adwokat i notaryusz
w Krotoszynie.

Doskonały

pom. ogrodniczy

znajdzie umieszczenie w książ. ogrodzie w **Gołuchowie** p. Turskie. Zgłoszenia z dołączeniem kopii świadectw przyjmuje

Zarząd ogrodu.

Na początek listopada znajdzie silny (5214

uczeń mleczarski

umieszczenie w tutejszej pierwszorzędnej mleczarni. Nauka 1 rok, zasługi 8 mrk. mies. Zgł. p. adr:

S. Tomaszewski,
Molkerei-Inspektor, Pustleben a/H.

Młody człowiek

który się rok jako zegarmistrz uczył, poszukuje do dalszej nauki miejsca. Syn obywatelski. Of. pod **1000 A. B. poste restante Borek.** (5098